

SLOVENSKI ZNANSTVENIKI IN ZNANSTVENIKI NA SLOVENSKEM NA ZNAMKAH IN DENARJU

JOŽE NEMEC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Hoče, Slovenija
joze.nemec@guest.um.si

Na znamkah so pogosto prikazane znamenite osebnosti in med te sodijo tudi znanstveniki. V prispevku je pregled znamk, ki so posvečene slovenskim znanstvenikom. Predstavljene pa so tudi tiste znamke, ki prikazujejo tuje znanstvenike, ki so delovali ali pa nekaj časa bivali na slovenskem ozemlju. Dodatno so omenjena tudi denarna sredstva (kovanci in bankovci), ki prikazujejo znanstvenike ali njihova dela.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.3.2023.22](https://doi.org/10.18690/um.3.2023.22)

ISBN
978-961-286-768-3

Ključne besede:

znanstvenik,
znamka,
bankovec,
kovanec,
blok

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.3.2023.22](https://doi.org/10.18690/um.3.2023.22)

ISBN
978-961-286-768-3

Keywords:
scientist,
stamp,
banknote,
coin,
block

SLOVENIAN SCIENTISTS AND SCIENTISTS IN SLOVENIA ON STAMPS AND MONEY

JOŽE NEMEC

University of Maribor, Faculty of Agriculture and Life Sciences, Hoče, Slovenia
joze.nemec@guest.um.si

Stamps often feature famous personalities, including scientists. The contribution contains an overview of stamps dedicated to Slovenian scientists. Those stamps depicting foreign scientists who worked or stayed for some time on Slovenian territory are also presented. In addition monetary assets (coins and banknotes) depicting scientists or their works are additionally mentioned.

1 Uvod

Ob uvedbi poštnih znamk so te prikazovale predvsem vladarje in državne simbole. Kasneje so se na znamkah pojavile druge upodobitve. Znamke so postale medij, ki je predstavljal značilnosti in dosežke države izdajateljice. Zato so na znamkah pogosto tudi znane osebnosti. V jugoslovanskem obdobju so bili na znamkah prikazani predvsem revolucionarji in umetniki. Le redke znamke so bile posvečene znanstvenikom. Z osamosvojitvijo Slovenije se znamke z znanstveniki pojavljajo pogosteje. V tem prispevku bomo predstavili ob slovenskih znanstvenikih tudi tiste tuje znanstvenike, ki so delovali ali bivali na prostoru Slovenije in so bili predstavljeni na znamkah ali na denarju.

Slika 1: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni do začetka 18.stoletja. V zgornji vrsti je blok in znamka z Bohoričevo slovnico, Joannes Kepler in Valvazorjev grb. V srednji vrsti je znamka posvečena Valvazorju, ostale znamke pa imajo za predlogo ilustracije iz Slave vojvodine kranjske.

Vir: lasten.

Preden se lotimo predstavitve znamk, še nekaj besed o tem, kakšna je pot do znamke. Na začetku vsakega leta Pošta Slovenije v Biltenu (ta izide v januarju) objavi razpis za predloge znamk, ki naj bi izšle čez dve leti. Izmed vseh predlogov izbere komisija okoli 35 predlogov za bodoče znamke. Vsakič izbere tudi dve do tri pomembne osebe s področja kulturnega, javnega in znanstvenega življenja. V poštev za izbor pridejo predvsem osebe, ki imajo v letu izdaje primerno obletnico. Najpogosteje je to okrogla obletnica rojstva ali izjemoma smrti. Zato srečamo na znamkah veliko znanstvenikov, ki so bili rojeni pred letom 1900 in le redke, ki so bili rojeni po tem datumu. Ker moramo na znanost 16. stoletja gledati z drugačnimi očmi kot na današnjo, so znanstveniki razvrščeni po letu rojstva in ne po datumu izdaje znamk. Morda še beseda o motivih na znamkah. Najpogosteje so to njihovi portreti. Včasih pa poudarijo oblikovalci pomen osebe tako, da prikažejo rezultat njenega dela.

2 Znanstveniki, rojeni pred 18. stoletjem

Najprej moramo omeniti znanstvenike, ki so živeli v 16. in 17. stoletju. Prvi je prvi slovenski slovničar Adam Bohorič (1520–1598). Ob 500 letnici njegovega rojstva je Pošta Slovenije izdala znamko, ki prikazuje naslovno stran njegove slovnice, Banka Slovenije pa je izdala dvoevrski priložnostni kovanec. Naslovno stran njegove slovnice najdemo tudi na bloku¹, ki ga je Pošta Slovenije izdala ob 500-ti letnici reformacije. Drugi je astronom Johannes Kepler (1571–1630). Slednjega omenjamo zato, ker je v času protireformacije kot begunec preživel krajši čas v Nadasdyjevem dvorcu v Petanjcih. Njemu je posvečenih več kot 60 znamk različnih držav, žal pa med njimi ni slovenske znamke. Tretji iz tega obdobja pa je polihistor Janez Vajkard Valvazor (1641–1693), ki je zaradi svojega prispevka slovenski znanosti in kulturi ena ključnih osebnosti slovenske zgodovine. Njegova podoba je na jugoslovanski znamki, na slovenski znamki pa je prikazan njegov grb. Prav tako so ilustracije iz njegove Slave vojvodine Kranjske podlaga za risbe na znamkah in na dveh poštnih razgledničnih dopisnicah². Banka Slovenija je prikazala Valvazorjev lik na bankovcu za 20 tolarjev.

---

¹ Blok je majhna pola z eno ali več znamkami. Ilustracija sega čez vso polo in dopolnjuje ilustracije na znamkah. Nazivne vrednosti znamk v bloku so lahko različne.

² Razglednična dopisnica je dopisnica, ki jo izdaja pošta in ima na sprednji ali zadnji strani ilustracijo, ki je povezana z nekim dogodkom ali osebo. Razglednična dopisnica ima tudi natiskano znamko (običajno veljavno za domači poštni promet).

Slika 2: Razglednični dopisnici Novega mesta in Kranja, ki imata za predlogo ilustraciji iz Slave vojvodine kranjske.

Vir: lasten.

3 Znanstveniki, rojeni v 18. stoletju

V 18 stoletju je razsvetljenstvo močno vplivalo tudi na znanost. Iz tega obdobja moramo najprej omeniti jezuita, misijonarja, matematika, astronoma in kartografa Ferdinanda Avgušтина Hallersteina (1703–1774). V času njegovega službovanja na kitajskem dvoru je mnogo potoval in pri tem zbiral podatke o pokrajinah in prebivalstvu. Na podlagi statistike je ocenil število prebivalstva in njegov letni prirastek, kar je takrat vzbudilo mnogo razprav v zahodnem svetu. V cesarskem observatoriju je opravil številna opazovanja nebesnih pojavov. Jezikoslovec Janez Žiga Valentin Popovič (1705–1774) je na dunajski univerzi predaval nemški jezik. Pripravljal je slovensko slovnico in slovensko nemški slovar, ki pa ju ni dokončal. Njegovo najpomembnejše delo je knjiga *Untersuchungen vom Meere*.

Z Idrijo sta bila povezana geograf in geodet Jožef Mrak (1709–1796), ki je izdelal več načrtov in kart rudnika živega srebra ter kartiral nahajališča rud na Kranjskem, Koroškem, Zasavju in na Moravskem ter francoski kirurg, naravoslovec in etnolog Balthasar Hacquet (1735–1815). Ta se je med letoma 1766 in 1773 posvetil zdravljenju in preventivi zastrupitev z živim srebrom. Nato je deloval v Ljubljani kot predavatelj. Med letoma 1774 in 1787 je bil tajnik Kranjske kmetijske družbe.

Dela naslednjih nekaj mož ni potrebno posebej navajati. To so utemeljitelji modernega čebelarstva Anton Janša (1734–1773), ki ga najdemo na eni znamki in enem bloku. Mineraloga, mecena in gospodarstvenika barona Žigo Zoisa (1747–1819) pa srečamo na eni znamki in na treh enako oblikovanih kovancih in sicer na tečajnem kovancu za 5 tolarjev, na spominskem srebrniku z nominalno vrednostjo 500 tolarjev in spominskem zlatniku z nominalno vrednostjo 5000 tolarjev.

Slika 3: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni v 1. polovici 18. stoletja. V zgornji vrsti so znamke posvečene Ferdinandu Hallersteinu, Jožefu Mraku, Valentinu Popoviču in Balthasarju Hacquetu, v spodnji vrsti pa blok z Antonom Janšo, ter znamki z Antonom Janšo in Žigo Zoisom.

Vir: lasten.

Tudi matematika in topniškega častnika barona Jurija Bartolomeja Vego (1754–1802) srečamo na treh kovancih in sicer na tečajnem kovancu za 500 tolarjev, na spominskem srebrniku z nominalno vrednostjo 5000 tolarjev in spominskem zlatniku z nominalno vrednostjo 25000 tolarjev. Nadalje je bil predstavljen na eni jugoslovanski in na dveh slovenskih znamkah ter na bankovcu za 50 tolarjev. Svoje mesto pa sta na znamkah dobila tudi jezikoslovca Jernej Kopitar (1780–1844) in Matija Čop (1797–1835).

Gozdar in izumitelj ladijskega vijaka Josef Ludvík František Ressel (1793–1857) je prišel s Češke, deloval pa je na Krasu. Njemu sta posvečeni dve avstrijski ter po ena čehoslovaška in slovenska znamka. Njegovo podobo srečamo tudi na bankovcu za 500 avstrijskih šilingov. Misionar, slovníčar in popotnik Irenej Friderik Baraga (1797–1868) je bil utemeljitelj knjižnega jezika indijanskih plemen Očipve in Otava. Bil je ter prvi marquetteški škof ter avtor prve slovenske knjige z opisom življenja in značilnosti severnoameriških Indijancev. Barago najdemo na slovenski znamki in na ameriški dopisnici.

Slika 4: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni v 2. polovici 18. stoletja. V zgornji vrsti so znamke z Jurijem Vegom, v srednji z Ludvikom Resselom in v spodnji pa so posvečene Jerneju Kopitarju, Čopu in Frideriku Baragi.

Vir: lasten.

4 Znanstveniki, rojeni v prvi polovici 19. stoletja

Devetnajsto stoletje je obdobje, ko se je z rastočim standardom večalo tudi število šolanih oseb. Mnogi od njih so doktorirali in se posvetili znanstvenemu delu. Večina je delovala ali predavala na univerzah v tujini. Z razpadom Avstro-Ogrske monarhije in ustanovitvijo Univerze v Ljubljani so mnogi delo nadaljevali na tej ustanovi. Kot prvega iz tega obdobja omenimo jezikoslovca in rektorja dunajske univerze dr. Franca Miklošiča (1813–1891), ki je prikazan na dveh znamkah. Prvo je izdala jugoslovanska pošta, drugo pa Pošta Slovenije. Istega leta kot Miklošič je bil rojen tudi poljski etnograf in član Prešernovega kroga Emil Antoni Korytko (1813–1839), ki je bil izgnan v Ljubljano. Slovenska in poljska pošta sta ob 110-letnici njegovega rojstva v skupni izdaji izdali vsaka po eno znamko. Razen tega lahko na znamkah najdemo tudi narodne noše, ki jih je po njegovi predlogi narisal Franz Goldenstein.

Raziskovalec Afrike Ignacij Knoblehar (1819–1858) je kot prvi belec leta 1850 dosegel točko na 4° 44' severne zemljepisne širine. Med svojim delovanjem v misijonih je napisal številne zapiske o etnografskih značilnostih Afrike, svojo etnografsko zbirko pa je zapustil Slovenskemu etnografskemu muzeju. Kartograf Blaž Kocen (1821–1871) je zaslovel predvsem s svojimi atlasi. Izšli so v osemnajstih jezikih na treh celinah v preko 300 izdajah in nekaj milijonih izvodih. Po fiziku, matematiku, elektrotehniku in pesniku dr. Jožefu Stefanu (1835–1893) se imenuje fizikalni zakon o sevanju črnega telesa. Njegovo odkritje je teoretično izpeljal njegov učenec dr. Ludwig Edward Boltzmann (1844–1906). To je edini fizikalni zakon, imenovan po kakšnem slovenskem fiziku. Jožef Stefan je predstavljen na slovenski in avstrijski znamki. Jezikoslovec in Miklošičev študent Maks Pleteršnik (1840–1923) je poznan kot zadnji urednik slovensko-nemškega slovarja. Zadnji iz tega obdobja Stanislav Škrabec (1844–1918) je vplival na razvoj slovenskega jezika z jezikoslovnimi razpravami, ki jih je objavljaval v reviji Cvetje z vrtov svetega Franciška.

Slika 5: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni v prvi polovici 19. stoletja. V zgornji vrsti so znamke z dr. Francem Miklošičem in Blažem Kocenom, v srednji vrsti Ignacijem Knobleharjem in Emilom Korytkom v spodnji pa z dr. Jožefom Stefanom, Maksom Pleteršnikom in Stanislavom Škrabcem.

Vir: lasten.

5 Znanstveniki, rojeni v drugi polovici 19. stoletja

Znanstveniki, ki so bili rojeni v drugi polovici 19. stoletja, so delovali tudi v 20. stoletju. Prvi med njimi je botanik Alfonz Paulin (1853–1942). Bil je izredni član SAZU, predavatelj sistemske botanike, vodja Botaničnega vrta v Ljubljani in avtor herbarijske zbirke *Flora exsiccata Carniolica*. Slavist in stenograf Anton Bezenšek (1854–1915) je, kot poznavalec vseh južnoslovanskih jezikov, hotel ustvariti enotno

stenografijo za vse južne Slovane. Večino svojega življenja deloval v Bolgariji, zato ga tudi srečamo na znamki, ki jo je izdala bolgarska pošta. Tudi literarni zgodovinar, etnolog in slavist dr. Matija Murko (1861–1952) je deloval v tujini in tam se nahaja tudi večina njegove strokovne zapuščine. Bil je docent za slovansko filologijo na Dunaju, redni profesor v Gradcu, Leipzigu in Pragi, kjer je postal tudi častni doktor univerze ter ustanovitelj in predsednik tamkajšnjega Slovanskega inštituta. Najbolj znano delo arhitekta in urbanista Maksa Fabianija (1865–1962) je večnamenska palača z observatorijem na Dunaju *Urania*. Po 1. svetovni vojni se je začel ukvarjati s prenovno med vojno uničenih naselij na Krasu in v Furlaniji. Fabjaniju sta posvečeni znamka na kateri ob njegovem portretu vidimo še poslopje Mladike in znamka s podobo Narodnega doma v Trstu.

Slika 6: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni v 3. četrtini 19. stoletja. V zgornji vrsti so predstavljeni Anton Bezenšek, Alfonz Paulin in dr. Matija Murko, v srednji Maks Fabiani in Narodni dom v Trstu, v spodnji pa dr. Friderik Pregl in dr. Ivan Prijatelj.

Vir: lasten.

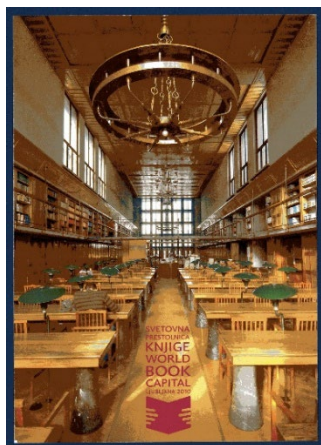
Zdravnik in kemik dr. Friderik Pregl (1869–1930) je edini slovenski Nobelov nagrajenec. Dobil jo je za kemijo leta 1923. V sodelovanju s podjetjem Kuhlman je razvil na milijoninko grama natančno tehtnico. Avstrijska pošta je ob petdesetletnici podelitve Nobelove nagrade izdala znamko z njegovim portretom, ob stoletnici podelitve pa je izdala znamko tudi Pošta Slovenije. Znamki z njegovim portretom sta izdali tudi pošti Svetega Vinceta in Grenadina ter Demokratične republike Kongo. Kitajska pošta je izdala razglednično dopisnico z njegovim portretom.

Slika 7: Češki blok in znamke, ki so posvečene Jožetu Plečniku in njegovemu delu.

Vir: lasten.

Arhitekt Jože Plečnik (1872–1957) je osebnost, katere podoba in dela so prikazana na številnih znamkah. Prva slovenska znamka, izdana na dan osamosvojitve, je imela naklado 2.000.000 izvodov in prikazuje njegov načrt parlamenta - *katedrala svobode*. Druga prikazuje njegov portret, tretja pa Tromostovje v Ljubljani. Tega najdemo tudi na poljski znamki. Češka pošta je izdala znamko s podobo cerkve Srca Jezusovega v Pragi in dopisnico posvečeno njej. Sliko NUKa srečamo na jugoslovanski znamki in na razglednični dopisnici Pošte Slovenije.

Slika 8: Razglednična dopisnica s sliko čitalnica NUKa

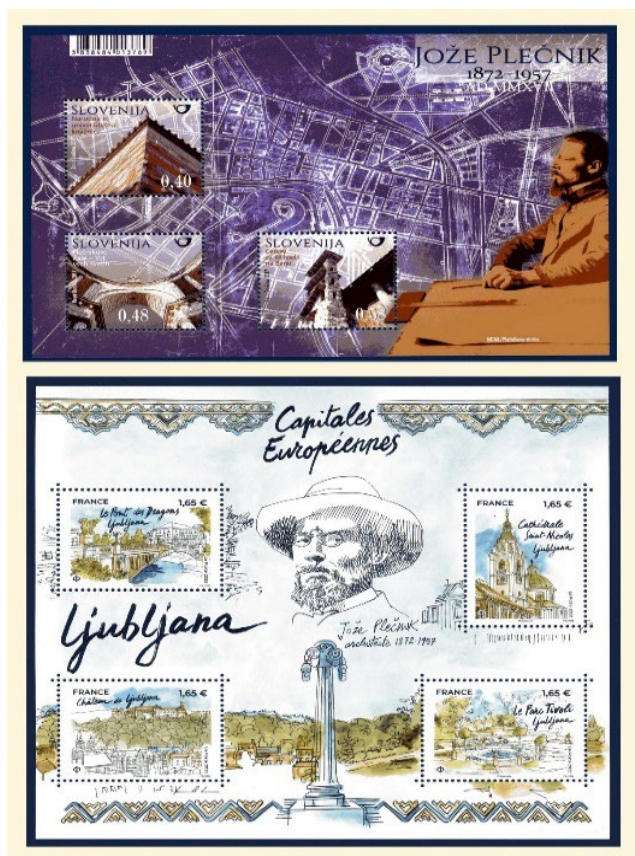
Vir: lasten.

Plečnikov portret je tudi na treh blokih. Prvega je izdala Pošta Slovenije. Na njem so poleg njegovega portreta še znamke z detajli Žal, NUKa in cerkve na Barju. Češka pošta je izdala blok z dvema znamkama z njegovo podobo, na sopolju pa je prikazana cerkev Srca Jezusovega v Pragi. Francoski blok, ki je bil izdan v času predsedovanja Slovenije Svetu EU, prikazuje Plečnikovo podobo, na njem pa so še štiri znamke, ki prikazujejo Ljubljano. Plečnikov portret je bil tudi na bankovcu za 500 tolarjev, kovanec za 10 centov po ima na hrbtni strani njegovo katedralo svobode.

Literarni zgodovinar, prevajalec dr. Ivan Prijatelj (1875–1937) je proučeval novejšo slovensko kulturno in politično življenje. Pisal je eseje in monografije ruskih in slovenskih avtorjih. Njegovo podobo najdemo na jugoslovanski znamki, ki je izšla v seriji znamk, posvečenih znanstvenikom. Fizik, letalec in izumitelj Julij Nardin (1877–1959) sodi med slovenske pionirja letalstva in elektrotehnike. Leta 1922 je postal sprva honorarni in nato redni profesor fizike na ljubljanski medicinski fakulteti. Uveljavil je več patentov. Leta 1914 je patentiral rele s funkcijo elektronke. Velja za začetnika kibernetike misli na Slovenskem.

Naslednji trije znanstveniki so našli svoje mesto na znamkah zaradi dogodkov, pri katerih so bili udeleženi. Ob sedemdesetletnici SAZUja je Pošta Slovenije izdala znamko, na kateri je, ob podobi zgradbe te ustanove, tudi njen prvi predsednik,

raziskovalec staroslovanskega jezika in pismenosti ter zgodovine slovanskih jezikov dr. Rajko Nahtigal (1877–1958). Na znamki, ki je izšla ob stoletnici priključitve Prekmurja matični domovini, je dr. Matija Slavič (1877–1958) ob zemljevidu Slovenije. Bil je prvi, ki je prevajal Sveto pismo neposredno iz hebrejščine. V Narodnem svetu za Štajersko v Mariboru je bil referent za Prekmurje. Kot izvedenec se je leta 1919 udeležil tudi mirovne konference v Parizu, kjer je z dvema znanstvenima razpravama utemeljil zahtevo po priključitvi Slovenske krajine k matični domovini. Ob 75. obletnici Univerze v Ljubljani pa je izšla znamka, na kateri so ob stavbi te ustanove še upodobljeni ljubljanski župan Ivan Hribar, pravnik Danilo Majaron in eksperimentalni psiholog, filozof, politik dr. Mihajlo Rostohar (1878–1966). Slednji je predaval na univerzah v Pragi, Brnu in Ljubljani.

Slika 9: Slovenski in francoski blok posvečen Jožetu Plečniku in njegovemu delu

Vir: lasten.

Arhitekt Ivan Vurnik (1884–1971) je bil skupno s Fabianijem in Plečnikom začetnik moderne slovenske arhitekture. Po prvi svetovni vojni se je najprej trudil ustvariti slovenski nacionalni slog, ki bi združeval smotrnost in oblikovno izraznost, uporabnost in lepoto.

Pošta Slovenije je leta 2019 sklenila izdati serijo znamk, ki so prikazovale slovenske znanstvenice. Prva med njimi je bila botaničarka in muzealka dr. Angela Piskernik (1886–1967). Njeno najbolj znano delo je *Cljuč za določanje cvetnic in praprotnic*, bila pa je tudi pobudnica zaščite prvih varstveno pomembnih območij narave v Sloveniji.

Trije umetnostni zgodovinarji dr. Izidor Cankar (1886–1958), dr. Vojeslav Mole (1886–1973) in dr. France Stele (1886–1972) so bili rojeni istega leta. Vsi trije so upodobljeni na znamki, ki jo je pošta izdala ob 130. obletnici njihovega rojstva. Častniku in raketnemu inženirju Hermanu Potočniku Noordungu (1892–1929) sta posvečeni ena avstrijska in ena slovenska znamka. Potočnik je proučeval možnost vesoljskih poletov. Njegova knjiga *Problem vožnje po vesolju* velja za eno temeljnih del prve generacije raziskovalcev vesolja.

Druga znamka iz serije slovenskih znanstvenic prikazuje epidemiologinjo in bakteriologinjo dr. Amalijo Šimec (1893–1960), ki je bila med začetniki socialne medicine, pa tudi med začetniki uveljavljanja epidemiologije in bakteriologije. Tretja znamka pa predstavlja knjižničarko in zgodovinarico dr. Melito Pivec-Stele (1894–1973), ki je bila prva Slovenka z dvema doktoratoma. Kot zgodovinarica je raziskovala obdobje francoskih Ilirskih provinc. Pisala pa je tudi o samostanskih in drugih srednjeveških knjižnicah v Sloveniji, o razvoju knjižničarstva in tiskarstva in o razvoju slovenske knjižničarske strokovne organizacije.

Arhitekt Viktor Sulčič (1895–1973) je večji del življenja deloval v Argentini. Sodeloval je z arhitektoma Joséjem Luisom Delpinijem in Raúlom Besom. Najbolj znani zgradbi, ki so jo skupaj projektirali, sta stadion moštva Boca Juniors in tržnica Abasto. Pošta Slovenije in argentinska pošta sta v skupni izdaji izdali blok, ki prikazuje arhitekta in tržnico Abasto, napisi na bloku pa so v jeziku države izdajateljice.

Slika 10: Znamke posvečene znanstvenikom, ki so bili rojeni v zadnji četrtini 19. stoletja. V zgornji vrsti so znamke z dr. Rajkom Nahtigalom, dr. Matijem Slavičem in dr. Mihajlom Rostoharjem, v sredini so znamke posvečene Ivanu Vurniku, trem umetnostnim zgodovinarjem rojenim istega leta in dr. Angeli Piskernikovi, v spodnji pa dr. Amaliji Šimčevi ter Hermanu Potočniku.

Vir: lasten.

Slika 11: Na levi strani je blok posvečen Juliju Nardinu, na desni pa sta slovenski in v ozadju argentinski blok posvečena Viktorju Sulčiću

Vir: lasten.

Zdravnik, kirurg dr. Božidar Lavrič (1899–1961) je veliko prispeval k napredku kirurgije in anestezije na Slovenskem ter pri ustanovitvi transfuzijskega zavoda. Uvajal je plastično kirurgijo, razvijal travmatologijo in nevrokirurgijo, največ svojega časa pa je posvečal torakalni kirurgiji in predvsem kirurgiji srca in ožilja. Dr. Lavrič je bil tudi poznan filatelist in po njem se imenuje knjižnica Filatelistične zveze Slovenije. Četrta žena iz serije znanstvenic, dr. Ana Mayert Kansky (1895–1962), je doktorirala leta 1920 z disertacijo »O učinkovanju formalina na škrob« in tako postala prva doktorica znanosti na ljubljanski univerzi. Po popisu, ki so ga leta 1978 pripravili v Padovi je bila na 78. mestu seznama žensk, ki so do leta 1920 prejele naziv doktorja znanosti.

Med znanstveniki, rojenimi v 19. stoletju, je tudi prvi rektor Univerze v Ljubljani matematik dr. Josip Plemelj (1873–1967). Banka Slovenije bo ob 150 letnici njegovega rojstva, v letu 2023, izdala dvoevrski tečajni kovanec. Tudi Pošta Slovenije je v tem letu želela izdati znamko. Žal ni uspela dobiti soglasja vseh dedičev, zato se je odločila, da znamka ne bo izšla.

6 Znanstveniki, rojeni v 20. stoletju

V dvajsetem stoletju so bili rojeni le trije znanstveniki, ki so svoje mesto našli na znamkah. Prvi je Filozof, antropolog, psiholog, teolog dr. Anton Trstenjak (1906–1996). Bil je eden najpomembnejših soustvarjalcev evropske humanistične misli 20. stoletja. S svojim monumentalnim znanstvenim opusom, ki obsega 89 knjižnih del ter več kot 500 znanstvenih razprav in strokovnih člankov, se je neizbrisno zapisal v slovensko in svetovno znanost. Drugi je utemeljitelj sodobne slovenske matematike, dr. Ivan Vidav (1918–2015). Po njem se imenuje *Vidav-Palmerjev* izrek in njegovo največkrat citirano delo *Vidav-Jorgensov* izrek. Tretja osebnost pa je antropologinja, dr. Branislava Sušnik (1920–1996), ki je leta 1951, na povabilo ustanovitelja Etnografskega muzeja v Asunciónu Andrésa Barbera, odšla v Paragvaj. Po njegovi smrti je leta 1952 prevzela vodenje muzeja in ga je vodila vse do svoje smrti, leta 1996. Proučevala je tudi avtohtona ljudstva v Paragvaju. Dvajset let je na Filozofski fakulteti Univerze v Asunciónu vodila Katedro za ameriško arheologijo in etnologijo. Leta 2005 je paragvajska pošta izdala znamko z njeno podobo.

Slika 12: Znamke posvečene znanstvenikom, iz konca 19. in začetka 20. stoletja. V zgornji vrsti sta predstavljena dr. Mayer Kinskyjeva, dr. Božidar Lavrič in dr. Melita Pivec Steletova v spodnji pa dr. Anton Trstenjak, dr. Branislava Sušnik in dr. Ivan Vidav

Vir: lasten.

7 Razglednice in osebne znamke

Razen znamk izdajajo pošte tudi razglednične dopisnice. Pošta Slovenije je ob 100. obletnici rojstva dr. Antona Peterlina (1908–1993) izdala dopisnico, ki ima na hrbtni strani sliko njegovega kipa ob inštitutu Jožefa Stefana. Petrelin je leta 1947 sprejel nalogo, da ustanovi Inštitut Jožefa Stefana v Ljubljani. Bil je njegov prvi direktor. To funkcijo je opravljal do leta 1955. Poučeval je fiziko na Univerzi v Ljubljani in na Tehniški visoki šoli v Münchnu. Leta 1961 je odšel v ZDA, kjer je postal ustanovni direktor Laboratorija Camille Dreyfus (CDL), v sklopu Inštituta Research Triangle v Durhamu, Severna Karolina. Hrvaška pošta pa je izdala dopisnico, posvečeno veterinarju in namiznoteniškemu igralcu dr. Žarku Dolinarju (1920–2003), ki je pri ljubljanskem klubu Korotan pričel športno kariero. Bil je svetovni prvak v parih (1954), razen tega je osvojil še več drugih medalj. Leta 1962 je bil izključen z Veterinarske fakultete v Zagrebu, nato je deloval v Baslu, kjer je bil izredni profesor na Medicinski in stomatološki fakulteti. Bil je strasten zbiratelj. Posebno znana je bila njegova zbirka podpisov znanih osebnosti.

Slika 13: Razglednični dopisnici posvečeni dr. Antonu Peterlinu in dr. Žarku Dolinarju

Vir: lasten.

Razen znamk, ki jih izdaja pošta za splošno uporabo, lahko posameznik naroči tudi tako imenovane osebne znamke. To so znamke pri katerih lahko izbiramo med različnimi okvirji, sliko na znamki pa si lahko naročnik prilagodi svojim potrebam. Celotno naklado, ki je majhna in le redko presega nekaj sto znamk prevzame naročnik in z njimi frankira pošiljke. Ob 100. obletnici rojstva prvega rektorja Univerze v Mariboru, dr. Vladimira Bračiča (1919–1996), je Filatelistično društvo Maribor, skupaj z Univerzo v Mariboru, pripravilo osebno znamko in priložnostni poštni žig, ki je bil v uporabi 19. 9. 2019 na glavni pošti v Mariboru.

Slika 14: Priložnostna kuverta z znamko in žigom posvečena dr. Vladimirju Bračiču

Vir: lasten.

8 Zaključek

Za konec še pogled naprej. Sedaj je že znano, da bodo v seriji znamk, posvečenih slovenskim znanstvenicam, izšle še tri znamke. Prva bo izšla konec leta 2023 in bo posvečena dr. Almi Sodnik. V naslednjih dveh letih bosta izšli še znamki s podobama dr. Sabine Praprotnik in častne doktorice Univerze v Mariboru in dr. Zore Janžekovič. Z ustreznimi in pravočasnimi predlogi Pošti Slovenije pa lahko število znanstvenikov na znamkah še povečamo.

Literatura in viri

Martin Velikanje *Katalog poštne znamke, celin in doplačilnih znamk 2022*, Vila Magnus d.o.o. 2022.
Katalog poštanskih maraka u upotrebi na teritoriji Srbije 1840-2003 Tom 1, Srpski filatelistički klub Beograd
Katalogi poštne znamke Michel
Bilteni Pošte Slovenije

